

Bijlage 10

Aangifteplicht

Seksueel grensoverschrijdend gedrag kent gradaties. Het gedrag kan, naast opvolging binnen de organisatie, ook aanleiding geven voor aangifte bij de politie om ook op die manier het rechtsgevoel te herstellen.

Als je kennis hebt van een strafbaar feit, mag je daarvan aangifte doen (art 161 Sv). In sommige gevallen moet je aangifte doen. Dat is door de wetgever beperkt tot een aantal misdrijven, waarbij het bij verkrachting ook gaat om een voorgenomen maar nog niet uitgevoerd misdrijf. Als vertrouwenspersoon kom je soms in een situatie waarin er mogelijk aangifteplicht is. Het gaat daarbij om concrete kennis van het misdrijf, zoals feitelijke gegevens over tijd en plaats. Sommige beroepsgroepen zijn uitgezonderd van de aangifteplicht, maar dat geldt voor een vertrouwenspersoon niet. Een vertrouwenspersoon heeft namelijk geen verschoningsrecht. Dat is voorbehouden aan een beperkt aantal beroepen (het professioneel verschoningsrecht dat is gekoppeld aan het beroepsgeheim).

Aangifte

Als het gemelde gedrag (mogelijk) strafbaar is, dan is het in eerste instantie aan het slachtoffer om te besluiten of die aangifte wil doen. In sommige gevallen ben je als organisatie wettelijk verplicht tot het doen van aangifte. Dat is het geval bij gedrag waar een wettelijke aangifteplicht voor geldt, zoals bij een verkrachting of voorgenomen verkrachting (respectievelijk art. 160 Sv en 136 Sr). De politie voert dan het feitenonderzoek uit. In dit geval moet je als organisatie wel nagaan of er sprake is van bredere patronen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het is belangrijk dat je weet hoe je een aangifte kan doen en wie dit kan doen. Zorg daarnaast voor goed overleg met de politie en het Openbaar Ministerie (OM) over wat wel en niet mogelijk is bij de verdere opvolging van de melding. Overigens gelden in sommige sectoren andere stelsels van verplichtingen, zoals in het onderwijs. Wanneer het een dader in zorg of onderwijs betreft zal de politie je mogelijk verwijzen naar de beroepsgroep en/of inspectie. Dit mag ook de eerste stap zijn.

Hieronder kun je lezen dat je aangifte moet doen in de volgende gevallen:

- Iemand vertelt je dat hij/zij iemand zal gaan verkrachten
- Iemand vertelt je dat hij/zij recent verkracht is
- Iemand vertelt je dat hij/zij recent iemand verkracht heeft
- Iemand vertelt je dat hij/zij iemand zal gaan vermoorden
- Iemand vertelt je dat hij/zij iemand heeft vermoord
- Er is sprake van kindermisbruik. Dit geldt voor online én fysiek misbruik. D.w.z. ook bij het kijken van kinderporno, het bezit van kinderpornografisch materiaal, sexting met een minderjarige, seksuele handelingen of toespelingen met een minderjarige.
- Iemand is op een andere manier in gevaar.

¹ Over andere vormen van seksueel misbruik heeft zowel de wetgever als de rechter zich niet uitgesproken. Voor wat verkrachting is wordt daarbij de huidige strafbaarstelling gevolgd, die al breder is dan het oude criterium. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/seksuele-misdrijven/wetsvoorstel-seksuele-misdrijven>

Het kan zijn dat de melding zich in een grijs gebied begeeft. In zo'n geval adviseren we je met je meldpunt en (anoniem) met de politie te bellen over de situatie. De politie kan naar je anonieme vraag luisteren en je helpen een goede beslissing te maken. Vertel iemand altijd dat je aangifte zal doen, tenzij de politie in het adviesgesprek heeft aangegeven dat dit in deze situatie niet verstandig is.

Voordat je aangifte doet, mag je altijd een (anoniem) adviesgesprek voeren met de politie. Bel daarvoor het algemene nummer van de politie (0900 8844) en vertel dat je een situatie wilt voorleggen. Vertel dan de situatie en vraag of je in deze situatie aangifteplicht hebt en of de politie in deze situatie ook aangifte adviseert. De politie zal je waarschijnlijk een aantal vragen stellen om je een goed antwoord te kunnen geven.

Artikel 160 Wetboek van Strafvordering

1. Ieder die kennis draagt van een der misdrijven omschreven in de artikelen 92-110 van het Wetboek van Strafrecht, in Titel VII van het Tweede Boek van dat Wetboek, voor zoover daardoor levensgevaar is veroorzaakt, of in de artikelen 287 tot en met 294 en 296 van dat wetboek, van mensenroof of van verkrachting, is verplicht daarvan onverwijld aangifte te doen bij een opsporingsambtenaar.
2. De bepaling van het eerste lid is niet van toepassing op hem die door de aangifte gevaar zou doen ontstaan voor eene vervolging van zichzelf of van iemand bij wiens vervolging hij zich van het afleggen van getuigenis zou kunnen verschoonen.
3. Evenzoo is ieder die kennis draagt dat iemand gevangen gehouden wordt op eene plaats die niet wettig daarvoor bestemd is, verplicht daarvan onverwijld aangifte te doen bij een opsporingsambtenaar.

Artikel 136 Wetboek van Strafrecht

1. Hij die, kennis dragende van een voornemen tot het plegen van een der in de artikelen 92-110 omschreven misdrijven, tot desertie in tijd van oorlog, tot militair verraad, tot moord, mensenroof of verkrachting of tot een der in Titel VII

van dit Boek omschreven misdrijven dan wel een terroristisch misdrijf voor zover daardoor levensgevaar wordt veroorzaakt, op een tijdstip waarop het plegen van deze misdrijven nog kan worden voorkomen, opzettelijk nalaat daarvan tijdig voldoende kennis te geven, hetzij aan de ambtenaren van de justitie of politie, hetzij aan de bedreigde, wordt, indien het misdrijf is gevolgd, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie.

2. Dezelfde straf is toepasselijk op hem die, kennis dragende van enig in het eerste lid vermeld reeds gepleegd misdrijf waardoor levensgevaar is ontstaan, op een tijdstip waarop de gevolgen nog kunnen worden afgewend, opzettelijk nalaat daarvan gelijke kennisgeving te doen.

Bronnen:

<https://www.soena.nl/cms/wp-content/uploads/2021/04/Aangifteplicht-geheimhouding-en-verschoningsrecht-vertrouwenspersoon.pdf>

Hoofdstuk 3 uit: https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2436/2987_volledige_tekst_tcm28-417550.pdf?sequence=2&isAllowed=y